

SAğLIK 2020

Yönetimler ve toplum arasında
sağlık ve esenliğe yönelik eylemleri
destekleyen Avrupa politika çerçevesi

Sağlık 2020:

**Yönetimler ve toplum arasında sağlık ve
esenliğe yönelik eylemleri destekleyen
Avrupa politika çerçevesi**

Özet

Avrupa Bölgesinin 53 ülkesi, Bölge için yeni değerlere ve kanıtlara dayanan yeni politika çerçevesi Sağlık 2020 belgesini Eylül 2012’de gerçekleştiren DSÖ Avrupa Bölge Komitesinin oturumunda onaylamıştır. Sağlık 2020, sağlık için daha iyi liderlik ve yönetim üzerinden sağlığın herkes için iyileştirilmesini ve sağlık alanındaki eşitsizliklerin azaltılmasını hedeflemektedir. Günümüzün ana sağlık sorunlarına odaklanmaktadır. Dört öncelikli politik eylem alanını tanımlamaktadır ve devletin ve toplumun tüm seviyelerinde ve sektörlerinde yenilikçi bir yaklaşıma sahiptir; toplum içerisindeki imkanların ve dayanıklılığın geliştirilmesine, vatandaşların daha güçlü bir hale getirilmesine ve destekleyici ortamların oluşturulmasına odaklanmaktadır. Halk sağlığı hizmetlerinin ve sağlık sisteminin daha güçlü rolünün detaylarını tanımlamaktadır. Sağlık 2020 iki şekilde onaylanmıştır: Politikacılar ve politika yapıcılara yönelik devlet ve toplum seviyesinde sağlık ve esenliği destekleyen bir Avrupa politika çerçevesi ve daha fazla operasyonel detay sunan daha uzun Sağlık 2020 politika çerçevesi ve stratejisi belgesi. Sağlık 2020’nin uygulanması artık Bölgede temel önceliklerden birisidir.

Anahtar kelimeler

SAĞLIK POLİTİKALARI
SAĞLIK SİSTEMLERİ PLANLARI
SAĞLIK HİZMETLERİNİN SUNUMU
BÖLGESEL SAĞLIK PLANLAMASI
ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ
HALK SAĞLIĞI
AVRUPA

Book design and cover design: Christophe Lanoux, Paris, France

Issued in English by the WHO Regional Office for Europe in 2013 under the title Health 2020: a European policy framework supporting action across government and society for health and well-being.

© World Health Organization 2013

The translator of this publication is responsible for the accuracy of the translation.

© Turkish Healthy Cities Association 2013

Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölge Ofisi tarafından 2013 yılında Health 2020: a European policy framework supporting action across government and society for health and well-being başlığı ile İngilizce dilinde yayınlanmıştır.

© Dünya Sağlık Örgütü 2013

Tercümesi Sağlıklı Kentler Birliği tarafından yaptırılmıştır.

© Sağlıklı Kentler Birliği 2013

Tercümenin doğruluğundan yalnızca tercümanı sorumludur.

Sağlıklı Kentler Birliği’nden izin alınmaksızın çoğaltma yapılamaz.

Basım Yeri :

İÇİNDEKİLER

Önsöz	6
Önsöz	7
Sağlık temel bir sosyal kaynak ve servettir	10
Güçlü bir değer: sağlıkta ulaşılabilir en yüksek standarda erişmek	12
Sağlığın geliştirilmesi için güçlü sosyal ve ekonomik bir vaka	12
Sağlık 2020'nin stratejik hedefleri: daha fazla eşitlik ve sağlıkta daha iyi yönetim	14
Herkesin sağlığının iyileştirilmesi ve sağlık alanında eşitsizliklerin azaltılması	14
Liderliğin ve sağlık için katılımcı yönetişimin iyileştirilmesi	15
Sağlık alanındaki ortak politik öncelikler konusunda çalışmak	17
Öncelik alanı 1: yaşamın tamamını kapsayan bir yaklaşımla sağlığa yatırım ve insanların daha güçlü kılınması	19
Öncelik alanı 2: Avrupa'nın en önemli sağlık sorunlarına müdahale; Bulaşıcı olmayan ve bulaşıcı olan hastalıklar	21
Öncelik alanı 3: İnsan merkezli sağlık sistemlerini, halk sağlığı kapasitesini, acil durumlara hazırlığı, gözetim ve cevap verme kapasitesini güçlendirmek	23
Öncelik alanı 4: Güçlü / Dirençli topluluklar ve destekleyici çevreler oluşturmak	25
Birlikte çalışmak: Ortaklıklar yoluyla değer katmak	26
Sağlık 2020 – ortak bir amaç ve paylaşılan bir sorumluluk	29

Önsöz

Margaret Chan
DSÖ Genel Direktörü

Sağlık 2020: Yönetimler ve toplum arasında sağlık ve esenliğe yönelik eylemleri destekleyen Avrupa politika çerçevesi, sağlık konusunda ileri görüşlü ve cesur bir gündem oluşturmaktadır.

DSÖ Avrupa Bölgesindeki 53 ülke bu politika çerçevesini çok önemli bir zamanda kabul etmiştir. 2015'e ve binyıl kalkınma hedeflerine ulaşma konusundaki nihai tarihe yaklaşıyoruz; bu politika, sağlığı yeni küresel hedeflerimiz içerisinde konumlandırmamıza yardımcı olacak. Bu çerçeve sağlığın rolü konusunda son senelerde öğrendiklerimizi daha da netleştiriyor. Sağlığı yaşamın tüm aşamaları boyunca en iyi seviyeye çıkarmak sadece az sayıda insan için bir ayrıcalık değil herkesin temel bir hakkıdır. İyi sağlık, ekonomik ve sosyal istikrarın kaynağıdır; yoksunluğu azaltmanın temel araçlarından birisidir ve hem sürdürülebilir kalkınmadan yarar sağlar hem de sürdürülebilir kalkınmaya katkı koyar. En önemlisi ise iyi sağlık artık sadece tek bir sektörün sonucu olarak görülemez: sağlıkla ilişkili sürdürülebilirlik ve eşitlik konusundaki iyileştirmeler yönetimlerin tüm katmanlarında etkin politikaların ve toplumun tüm katmanlarının ortak çalışmalarının ürünüdür. Okuyucular bu konuların stratejimizin merkezinde yer aldığını görecektir. Bölge içerisinde önemli ölçüde zorluklar yer almaktadır.

Ülkeler içerisinde ve ülkeler arasındaki sağlık eşitsizlikleri toplumdaki ekonomik ve sosyal bölünmeleri yansıtmaktadır. Ekonomik baskılar ve sağlık masrafları arttıkça, dışlanma riski de artmakta ve genellikle en büyük sağlık ihtiyaçlarına sahip olanları geride bırakmaktadır. Ayrıca en yeni ve iyi sağlık teknolojileri konusundaki beklentilerin ve yaşlanan nüfusun değişen hastalık profilleri ile birlikte bütçeler üzerinde önemli baskılar yarattığı bilinmektedir. Evrensel sağlık hizmetleri Bölgedeki ülkeler için gerçek olaksa yeni yaklaşımlar ve bakış açıları gerekmektedir. Politikacıların, sağlık hizmeti sağlayıcılarının ve toplumun yaklaşımlarını hastalıklarla mücadele yerine sağlığın ve esenliğin geliştirilmesine odaklayan bir yaklaşıma dönüştürmek, gelecek için anahtar önemdedir. Başarı için politik destek, teknik ve idari yenilikler ve finansal kaynaklar ile diğer kaynakların nasıl dağıtıldığı konusunda değişiklikler gerekmektedir.

Avrupa çerçevesi, DSÖ'nün On İkinci Genel Çalışma Programıyla yakından ilgilidir ve hızla değişen dünyada DSÖ'nün üye ülkelerin ihtiyaçlarına daha etkin bir şekilde cevap verme hedefini güden programının bir dışa vurumudur. Bu politika çerçevesi ile elde edilecek sonuçlar, diğer bölgelerde de olduğu gibi Avrupa Bölgesinde de uluslararası kurumların sadece seçilen belirli bakanlıklarla çalışabilmesini değil hükümetlerin ilgili tüm bölümleri, uluslararası kuruluşlardaki meslektaşları, sanayi, akademi ve sivil toplum ile çalışabilmesini gerektirir. Avrupa için oluşturulan bu politika çerçevesi, tüm dünyada sağlık ve esenlik konusundaki yeni yaklaşımlara imkan sağlamaktadır.

Sizi Avrupa'nın herkesi hedefleyen yeni sağlık politikası, Sağlık 2020'ye davet etmekten büyük memnuniyet duyuyorum. Sağlık 2020 ister cumhurbaşkanı, başbakan, belediye başkanı, politika yapıcı, halk sağlığı çalışanı veya toplumsal bir aktivist olsun herkesin daha sağlıklı, güvenli ve ekonomik olarak daha iyi kararlar almasına yardımcı olacak bilgiler sunmaktadır.

21. yüzyılda sağlık ortamı küresel, bölgesel, ulusal ve yerel bağımlılıklarla ve sağlık ile esenliği etkileyen gittikçe daha karmaşık bir hale gelen birbiriyle ilişkili faktörlerle şekillenmiştir. Örneğin hepimizin, kendimizi, ailelerimizi ve toplumlarımızı sağlıklı ve mutlu kılan barınma, su, enerji, gıda ve sağlık hizmetleri gibi birbirinden farklı aktörler ve sektörel hizmetleri bütünleştirme görevimiz bulunmaktadır. Hepimiz kötü sağlığın, potansiyeli yok ettiğini, ümitsizliklere sebep olduğunu ve kaynakları tükettiğini biliyoruz. Sağlık alanındaki zorluklarla kişisel, kurumsal, toplumsal olarak, yerel yönetimler olarak veya ulusal seviyede, yani her seviyede mücadele etmek için zekice tasarlanmış, stratejik ve koordinasyon halinde yürütülen eylemlere ihtiyaç vardır. DSÖ Avrupa Bölgesinde yer alan 53 üye devletin tamamı bu tür eylemleri destekleyecek bir çerçeve olarak Sağlık 2020'yi geliştirmiş ve kabul etmiştir.

Zsuzsanna Jakab
DSÖ Avrupa Bölge Direktörü

Sağlık 2020'nin halk sağlığı vizyonu halk sağlığını toplumun tüm katmanlarında yer alan paylaşımlardan oluşan dinamik bir ağ olarak görmektedir ve tüm Bölgede aynı amaç etrafında birleştirerek eylemleri desteklemeyi hedeflemektedir. Sağlık 2020 içerisindeki tüm tavsiyeler kanıtlara dayanmaktadır. Belgenin geliştirilmesi sırasında çok sayıda uzman görev almıştır. Tüm çalışmadaki amacımız Sağlık 2020'yi en iyi halk sağlığı politikası kanıtlarının bir birleşimi haline getirmek olmuştur.

Çok geniş çaplı yayınlara, ampirik verilere ve daha önceden görülmemiş bir çapta gerçekleştirilen bir paydaş istişaresine dayanarak oluşturulan Sağlık 2020, mevcut halk sağlığı mekanizmaları, süreçleri, ilişkileri ve kurumsal düzenlemeleri yeniden bir araya getirmiştir. Bu sürecin sonucunda meydana çıkan Sağlık 2020, uygulamada elde edilen deneyimlerden öğrenmemize yardımcı olan özgün bir bölgesel kaynak haline gelmiştir ve önceliklerimizi yeniden yapılandırmamıza imkan sunmakta ve bireysel ve toplumsal seviyede sağlık ve esenliğin iyileştirilmesi için her sektörden paydaşlar arasında eylemleri koordine etmek için daha iyi yöntemler belirlenmesine imkan sağlamaktadır. Sağlık 2020, Avrupa Bölgesindeki çok çeşitli sağlık sistemi ve yaklaşımını kabul etmekte ve desteklemektedir. Ulusal ve yerel sağlık sistemlerini sadece bir araya getirmeyi değil aynı zamanda birlikte daha iyi bir hale getirmeyi amaçlamaktadır.

Sağlık 2020'yi kabul eden tüm ülkeler iki temel hedef üzerinde anlaşmıştır: herkesin sağlığının geliştirilmesi ve sağlık alanındaki

eşitsizliklerin azaltılmasına olan ihtiyaç ile sağlığın katılımcı yönetişimi için liderliğin güçlendirilmesi.

Sağlık 2020, bu hedefler üzerinde çalışırken sağlık ve esenliğin tüm toplumun ve yönetimin tüm katmanlarının sorumluluğu olduğunun kabul edildiği yeni yönetim yöntemleri önermekte ve politikaların oluşturulmasında kamunun aktif katılımını teşvik etmektedir.

Sağlığın geliştirilmesi için sosyoekonomik durumun önemini vurgulamakta ve sağlığın geliştirilmesi, hastalıkların önlenmesi ve esenliğin sağlanması konusunda entegre yaklaşımlar ve yatırımlar için kanıtlara dayalı bir temel sunmaktadır. Herkesin sağlığını geliştirmek ve bu yolla tüm insanlar üzerindeki sosyal belirleyicilerin etkisini azaltmak için sağlığı tüm politikalara katan yaklaşımların geliştirilmesi amacıyla sosyal belirleyiciler konusunda eylemler ve ayrıca en çok etkilenen grupları hedefleyen müdahaleleri tanımlanmaktadır. Sağlık 2020, sağlığın geliştirilmesi için eşitlikçi, sürdürülebilir, hesap verebilir ve toplumu harekete geçirebilecek yenilikçi yaklaşımların desteklenmesine yönelik, işbirliği tabanlı liderlik ile ilgili yeni sistemler tanımlamaktadır.

Sağlık 2020, günümüzün karmaşık halk sağlığı zorluklarını ele almak için birçok yenilikçi ve etkin yöntemi tanımlamaktadır. Hem bulaşıcı olmayan hem de bulaşıcı hastalıklarla ilişkili büyük sağlık sorunlarıyla mücadele etmek için birçok strateji ve müdahale sunmaktadır. Klinik müdahaleler ile eşitlik ve sağlığın sosyal belirleyicileri arasında bağlantılar kurmak için yöntemler tanımlamakta, insan kaynakları ve kaliteli tıbbi çözümler gibi gerekli ve temel öneme sahip sağlık sistemleri arasındaki bağlantıları göstermekte ve sağlığın fonlanması konusundaki girişimleri güçlendirmekte ve sağlığın yönetişimini iyileştirmektedir. Genel bir dizi değeri, kanıt ve deneyimleri ortaya koyan Sağlık 2020, işbirliği ve birlikte çalışma için bir platform oluşturmaktadır. Sağlık politikalarının her seviyede planlanması, geliştirilmesi, uygulanması ve izlenmesi için toplumun tüm katmanlarının işin içerisine dahil edilmesini istemektedir. Sağlığın iyileştirilmesi konusunda kritik bir faktör olarak insanların, vatandaşların, tüketicilerin ve hastaların güçlendirilmesi için gerekli altyapıyı oluşturmaktadır. Sağlık alanındaki profesyonellerin müdahil olmasını güçlü bir şekilde savunmaktadır.

Buna destek olmak için DSÖ ne yapacak? Bölge Ofisi, halk sağlığının mevcut durumunu analiz ederek; kullanılabilir imkanları tanımlayarak; cumhurbaşkanları ve başbakanların politik taahhüdünü destekleyerek; politika konusunda tavsiyelerde bulunarak ve ilerlemeleri izleyerek; sağlık konusunda iyi yönetişim ve liderliği destekleyerek; toplumun ve yönetimin tamamını dahil eden yaklaşımları önererek; ve kapasite gelişimine yardımcı olarak ülkelerin Sağlık 2020'yi adapte etmelerine destek olacaktır. İki temel Sağlık 2020 belgesi oluşturulmuştur. Yönetimler ve toplum arasında sağlık ve esenliğe yönelik eylemleri destekleyen Avrupa politika çerçevesi, politikacılar, politika yapıcılar ve karar vericileri ve uygulayıcılarına Sağlık 2020 yaklaşımını kendi ortamlarında uygulamak için temel değer ve uygulama prensiplerini sunmaktadır. Daha uzun olan Sağlık 2020 politika çerçevesi ve strateji belgesi ise daha detaylı kanıtlar sunarak operasyonel seviyedeki politika geliştiriciler ve uygulayıcıları hedeflemektedir.

Sağlık 2020'nin, sağlığı ve esenliği geliştirmek için yürüttüğümüz bireysel ve genel çalışmalarımıza önemli bir katkı sunabileceğine, daha iyi bir gelecek oluşturmak ve Bölgedeki her bir ülkenin ve Bölge ve insanların tamamının refahını artırmak için özel bir kaynak olabileceğine inanıyorum. Günlük çalışmalarımızı Sağlık 2020'nin değer ve yaklaşımları ile aktif olarak birleştirerek ve Sağlık 2020'nin değer ve yaklaşımlarına yaklaşıtarak kendimiz ve çocuklarımız için daha sağlıklı bir Avrupa yaratabiliriz.

"Her insanın en temel haklarından birisi ulaşılabilir en yüksek sağlık seviyesine ulaşmaktır." DSÖ Tüzüğü

Sayın Başbakan, Bakan, Belediye Başkanı veya Meclis Üyesi, İyi bir sağlık seviyesi sosyal ve ekonomik kalkınmanın temelidir ve tüm sektörlerdeki politikaları güçlendirir. Buna karşın birçok ülkenin karşı karşıya olduğu ekonomik ve finansal kriz, şimdiye kadar elde edilen başarılar karşısında ciddi zorluklar ve potansiyel riskler yaratmaktadır. Fakat aynı zamanda tüm insanların sağlığını iyileştirme konusundaki çabalarımızı yeniden odaklamaya ve yenilemeye yönelik bir fırsat da barındırmaktadır.

Sağlığın geliştirilmesine tüm sektörler ve devletin tüm katmanları katkı koyar. Sağlık ve esenlik alanındaki liderliğiniz ülkenizdeki, eyaletinizdeki, bölgenizdeki veya şehrinizdeki ve ayrıca Avrupa Bölgesindeki tüm insanlar için çok büyük bir fark yaratabilir. Sağlık 2020'ye vereceğiniz destek çok önemlidir.

"Herkes için, eşitliğe dayanan bir insani hak olarak daha yüksek sağlık ve esenlik istiyoruz. Sağlık para ile satın alınamaz. Eşitliği arttıran iyi politikaların daha yüksek bir şansını bulunuyor. Yönetimin ve toplumun tüm katmanlarını işin içerisine katan sosyal belirleyiciler yaklaşımını kullanarak kötü sağlık ve eşitsizliklerin temel sebepleriyle mücadele etmemiz gerekiyor."

*DSÖ Genel Direktörü
Dr. Margaret Chan*

Sağlık 2020 Yönetimler ve toplum arasında sağlık ve esenliğe yönelik eylemleri destekleyen Avrupa politika çerçevesi

DSÖ Avrupa Bölgesi'ndeki 53 Üye Devlet yeni ortak bir politika çerçevesi olan Sağlık 2020 üzerinde mutabakata varmıştır. Ortak hedefleri "İnsanların sağlık ve esenliğini önemli ölçüde artırmak, sağlık alanındaki eşitsizlikleri azaltmak, halk sağlığını güçlendirmek ve evrensel, eşitlikçi, sürdürülebilir, yüksek kaliteli ve insan odaklı sağlık sistemlerinin oluşmasını sağlamaktır."

Sağlık 2020 Bölge içerisindeki ülkelerin çeşitliliğini kabul etmektedir. 21. yüzyılın karmaşık sağlık sorunlarıyla mücadele etmek üzere ilham ve yön vermek amacıyla idarelerin içerisinde ve dışında yer alan farklı insanlara yardım elini uzatmaktadır. Bu çerçeve, "Herkes İçin Sağlık" ile ortaya konulan değerleri onaylamakta ve bu belgenin bir parçası olan kanıtlarla desteklenen dört öncelikli politik eylem alanına sahip iki stratejik yönelimi tanımlamaktadır. Hem Üye Devletleri hem de DSÖ Avrupa Bölge Ofisine kılavuzluk etmek için önceki "Herkes İçin Sağlık" politikalarından elde edilen deneyimlerden yararlanmaktadır.

Sağlık temel bir sosyal kaynak ve servettir.

Tüm sektörlerle ve toplumun tamamına fayda sağlayan iyi bir sağlık seviyesi değerli bir kaynaktır. İyi sağlık, ekonomik ve sosyal kalkınmanın şartlarından birisidir ve her bir insanın, tüm aile ve toplulukların yaşamları için hayati öneme sahip bir konudur. Kötü sağlık seviyesi tüm sektörlerde sahip olunan potansiyeli boşa harcar, ümitsizliğe sebep olur ve kaynakları boşa tüketir. İnsanların kendi sağlıklarını ve belirleyicileri kontrol etmelerine imkan vermek toplumları güçlendirir ve yaşamları iyileştirir. İnsanların aktif katılımı olmadan, sağlıklarını korumak, iyileştirmek ve esenliklerini arttırmak için sahip olunan pek çok fırsat kaybedilir.

Toplulukları geliştiren ve ileriye götüren şeyler aynı zamanda insanları da sağlıklı kılar, bunu dikkate alan politikaların daha büyük etkisi olur. Eğitim, çalışma, barınma ve gelir alanlarında adalet sağlığı destekler. Sağlık, daha fazla üretkenliğe, daha verimli işgücüne, daha sağlıklı yaşlanmaya ayrıca hastalıklar ve sosyal desteğe yönelik daha az masrafa ve daha az vergi geliri kaybı oluşmasına destek olur. İyi toplumsal sağlık ve esenlik, sağlığın sosyal ve bireysel belirleyicileri üzerinde yönetimlerin tamamının birlikte çalışması durumunda en iyi şekilde elde edilir. İyi sağlık ekonomik iyileşme ve gelişmeyi de destekleyebilir.

Sağlık performansı ve ekonomik performans birbiriyle ilişkilidir. Sağlık sektörünün kaynak kullanımı daha iyi hale getirmek temel öneme sahiptir. Sağlık sektörü ekonomi üzerindeki direkt ve dolaylı etkileri sebebiyle önemlidir: önem sadece insanların sağlığını ne şekilde etkilediği ile ilişkili değil aynı zamanda insanların üretkenliklerini de ne şekilde etkilediği ile ilişkilidir; çünkü sağlık sektörü tüm orta ve üst gelir seviyesine sahip ülkelerde en büyük ekonomik sektörlerden birisi haline gelmiştir.

Güçlü bir işveren, önemli bir arazi sahibi, inşaatçı ve tüketicidir. Aynı zamanda araştırma ve yenilikleri önemli ölçüde etkilemektedir; insanlar, fikirler ve ürünler açısından uluslararası rekabet içerisinde önemli bir sektördür. Önemi artmaya devam edecektir ve böylelikle geniş çaplı sosyal hedeflere katkısının da önemi artacaktır.

Sağlık, geçtiğimiz dönemlerde DSÖ Avrupa Bölgesi'nin tümünde büyük ölçüde iyileşme göstermiştir fakat bu herkes için geçerli değildir ve aynı zamanda herkes için eşit bir şekilde iyileşmemiştir; bu kabul edilemez. Birçok grup ve alan geri bırakılmıştır ve birçok durumda, ekonomiler duraklamaya başladığında sağlık alanındaki eşitsizlikler hem ülke içlerinde hem de ülkeler arasında artış göstermektedir. Etnik azınlıklar, bazı yerleşik olmayan topluluklar, göçebeler ve Romanlar bu durumdan daha büyük oranlarda etkilenmektedir.

SAĞLIĞIN SOSYAL BELİRLEYİCİLERİ HAKKINDA RİO DEKLARASYONU (2011)

"Sağlık alanındaki eşitsizlikler, insanların doğduğu, büyüdüğü, yaşadığı, çalıştığı ve yaşlandığı sosyal koşullardan kaynaklanır; bu ise sağlığın sosyal belirleyicileri olarak adlandırılır."

*Katılımcıların
deklarasyonu:*

"Ülkelerin kendi içerisinde ve ülkeler arasındaki sağlık eşitsizlikleri politik, sosyal ve ekonomik olarak kabul edilemez; bu eşitsizlikler adaletsizdir ve büyük ölçüde önlenebilir. Sağlık alanında eşitliğin geliştirilmesi sürdürülebilir kalkınma, daha yüksek bir yaşam kalitesi ve herkes için sağlık konusunda hayati bir öneme sahiptir, barış ve güvenliğe de katkı sunabilir."

SOSYAL GRADYAN NEDİR?

Sağlık konusundaki sosyal gradyan, insanların ve/veya toplumların sosyoekonomik durumu iyileştikçe sağlıklarının da iyileştiği anlamına gelmektedir.

Sağlık alanındaki eşitsizlikler herkesi etkilemektedir.

Bu küresel bir gerçektir ve gelirden bağımsız olarak tüm ülkeler için geçerlidir.

SAĞLIĞA YATIRIM ANLAMLI DIR

Sağlık harcamalarındaki artışın % 92'si gayri safi yurtiçi hasılda (GSYH) pozitif artışla bağlantılıdır. Son 30 yılda, birçok OECD ülkesindeki sağlık sistemi harcamaları yıllık GSYH artışının yaklaşık % 1'i üzerinde artmaya başlamıştır.

1950 yılında Birleşik Krallık'taki sağlık harcamaları GSYH'nın % 3'ü kadar gerçekleşmiştir. 1970 yılında ABD'de dahi sağlık harcamaları GSYH'nın % 7'sine eşit olarak gerçekleşmiştir. OECD'deki ortalama sağlık harcaması 1970 yılında GSYH'nın % 5'i iken 2010 yılında bu oran % 9'a yükselmiştir.

Değişen hastalık, nüfus ve göç şekilleri sağlık alanındaki gelişimi etkileyebilir ve bu yüzden daha iyi yönetim ve yönetim gerektirmektedir. Kronik hastalıkların ve ruhsal hastalıkların hızlı artışı, sosyal uyumun olmaması, çevresel tehlikeler ve finansal belirsizlikler sağlığın iyileştirilmesini daha da zor bir hale getirmekte, sağlık ve sosyal hizmetlerin sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Bu sorunların gerçek manada yüklenildiği yaratıcı ve yenilikçi çözümlere ihtiyaç bulunmaktadır.

Güçlü bir değer: sağlıkta ulaşılabilir en yüksek standarda erişmek

Sağlık 2020, DSÖ Tüzüğü'nde yer alan değerler üzerinde kurulmuştur: "Her insanın en temel haklarından birisi ulaşılabilir en yüksek sağlık seviyesine ulaşmaktır." DSÖ Avrupa Bölgesi'ndeki ülkeler bu sağlık hakkını ve sağlık sistemlerini organize etme ve fonlamada temel değerler olarak evrensellik, dayanışma ve eşit erişimi kabul etmiştir. Irk, cinsiyet, yaş, sosyal statü veya ödeme imkanlarından bağımsız olarak mümkün olan en yüksek sağlık seviyesini hedeflemektedirler. Bu değerlere hakkaniyet, sürdürülebilirlik, kalite, şeffaflık, hesap verilebilirlik, cinsiyet eşitliği, onur ve karar vermeye katılma hakkı da dahildir.

Sağlığın geliştirilmesi için güçlü sosyal ve ekonomik bir vaka

Sağlık alanındaki harcamaların devletler için oluşturduğu zorluklar hiç olmadığı kadar büyüktür. Birçok ülkede devletlerin bütçelerinde sağlığa ayrılan pay hiç olmadığı kadar yüksek bir seviyeye ulaşmış ve sağlık ile ilişkili masraflar GYİH'den daha hızlı bir şekilde artmıştır. Fakat pek çok ülke için elde edilen veriler, sağlık harcamalarıyla sağlık alanında elde edilen sonuçlar arasında bir ilişkinin bulunmadığını göstermektedir. Pek çok sağlık sistemi masrafları sınırlandıramamaktadır, buna ilave olarak sağlık sistemleri üzerindeki finansal baskılar sağlık konusunda doğru dengenin elde edilmesini ve sosyal korumanın sağlanmasını daha da zor bir hale getirmektedir. Masraflar genellikle, yeni tedavi yöntemleri ve teknolojileri ve

ayrıca insanların sağlık risklerinden korunma ve yüksek kaliteli bakım hizmetlerine erişim beklentilerindeki artışları ile ilişkili tedarik alanlarında ortaya çıkmaktadır. Bir sağlık reformu gerçekleştirilmeden önce derin ekonomik ve politik hedefler ile sosyal ve kültürel muhalefet dikkatli bir şekilde değerlendirilmelidir. Sağlık bakanlıkları bu sorunları kendi başlarına çözemeyeceklerinden zorluklar karşısında sektörler arası yaklaşımların kullanılması gerekir.

Etkin stratejilerin kullanılması halinde mevcut bütçe kısıtlamalarını aşmadan ve makul maliyetlerle gerçek sağlık faydaları elde edilebilir. Hastalıkların önlenmesiyle ilişkili ekonomik alan hakkındaki araştırmalar artan bir şekilde, yapılan harcamaların tüm sosyal katmanları hedeflemesi ve en hassas grupları desteklemesi durumunda masrafların belli bir düzeyde tutulabileceğini ortaya koymaktadır. Şu anda devletler sağlık bütçelerinin sadece küçük bir bölümünü sağlığın iyileştirilmesi ve hastalıkların önlenmesine ayırmaktadır (OECD ülkelerinde % 3) ve pek çoğu sistematik olarak eşitsizliklerle mücadele etmemektedir. Etkin bir şekilde kullanılması halinde sosyal ve teknolojik gelişmeler, özellikle de bilişim, sosyal pazarlama ve sosyal medya alanları, sağlık açısından gerçek faydalar sağlar.

Sağlık sektöründeki kaynakları verimli bir şekilde kullanmak masrafları sınırlandırabilir. Avrupa sağlık sistemleri yeni zorluklarla mücadele edebilmek için performansını arttırmak zorundadır. Hizmetleri baştan yapılandırmak, yeni sorumluluklar elde etmek, teşvik ve ödeme yapıları oluşturmak harcamalardan daha yüksek karşılıklar elde edilmesini sağlayabilir. Sağlık sistemleri, diğer sektörlerde olduğu gibi, reforme edilmeli ve değişime adapte olmalıdır. Avrupa Birliği (AB) ve OECD gibi kurumlar tarafından sağlık politikalarına ilişkin açıklamalar da bunu desteklemektedir.

Küresel bir dünyada, ülkelerin pek çok sağlık sorununu çözmek için birlikte çalışması gerekmektedir. Bunun için sınır ötesi işbirliğine ihtiyaç vardır. Uluslararası Sağlık Mevzuatı, DSÖ Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi veya TRIPS Sözleşmesi ve Halk Sağlığı alanındaki Doha Deklarasyonu (fikri mülkiyetle ilişkili olarak) gibi pek çok uluslararası anlaşma bu ihtiyacın altını çizmektedir.

ÖNLEYİCİ HİZMETLER İŞE YARIYOR...

Örneğin Polonya'daki kanıtlar beslenme ve sigara kullanımındaki değişimlerin kronik kalp hastalıklarını ve prematüre ölüm oranlarını azalttığını göstermektedir. Tütün kontrolündeki etkili yöntem vergileri arttırmaktır. Avrupa ve Orta Asya'da % 10'luk bir fiyat artışı erken ölümlerin 0,6 ile 1,8 milyon azalmasını sağlamaktadır.

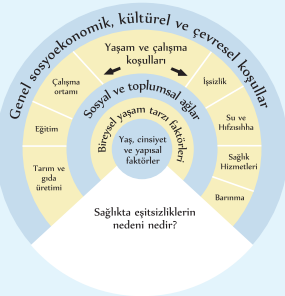
...TÜM SEKTÖRLERDE....

İngiltere'de alkol üzerindeki vergilerin artması sağlık ve sosyal hizmetlerdeki harcamaları 183 milyon Avro azaltırken, işgücü üretkenlik alanındaki kayıpları da 405 milyon Avro azaltıyor; uygulama maliyeti ise kişi başına 0,10 Avro (Toplam; 3,7 milyon Avro). Alkol kullanımı ile ilişkili hastane başvurularının azalması ile sağlık hizmetlerinden elde edilen tasarruf ilk yıl için 65 milyon Avro olarak gerçekleşirken, suç ile ilişkili masraflarda da 118 milyon Avro azalma yaşanmıştır. Rusya Federasyonu gibi ülkelerde kapsamlı bir önleyici hizmet paketi kişi başına 4 Dolar'dan daha fazla bir maliyete sahip olmayacaktır.

...FAKAT SAĞLIK ALANINDAKİ EŞİTSİZLİKLERİ AZALTACAK ŞEKİLDE OLMALI

Temel yaşam tarzı göstergeleri açısından ülkeler arasında önemli eşitsizlikler mevcuttur, bunlara dahil olanlar: tütün kullanımı oranları, obezite, egzersiz ve uzun dönemli hastalıkların azaltılmasıdır.

Ayrıca en düşük gelir dilimindeki % 20'lik nüfus cepten yapılacak ödemelerden kaynaklanacak mali sorunlar yüzünden sağlık hizmetlerini talep etmekten kaçınma ihtimali en yüksek nüfustur.

Kaynak: Dahlgren G, Whitehead M. Tackling inequalities in health: what can we learn from what has been tried? London, King's Fund, 1993.

Sağlık 2020'nin stratejik hedefleri: daha fazla eşitlik ve sağlıkta daha iyi yönetim

Sağlık 2020, başarılı devletlerin, iki önemli stratejik hedefi başarmak için yönetimin tüm katmanlarında çalışması halinde sağlıkta önemli iyileştirmeler elde edebileceğini kabul etmektedir:

- Herkesin sağlığının iyileştirilmesi ve sağlık alanında eşitsizliklerin azaltılması
- Liderliğin ve sağlık için katılımcı yönetişimin iyileştirilmesi.

Herkesin sağlığının iyileştirilmesi ve sağlık alanında eşitsizliklerin azaltılması

Sağlık ve diğer sektörler arasında ortak hedefler oluşturan ülkeler, bölgeler ve şehirler sağlık ve esenliği önemli ölçüde iyileştirebilir. Öncelik alanları arasında şunlar mevcuttur: okul öncesi eğitim, eğitim performansı, istihdam ve çalışma koşulları, sosyal koruma ve yoksulluğun azaltılması.

Yaklaşımlar arasında şunlar yer almaktadır; toplumsal dayanışma, sosyal içerme ve uyum üzerinde çalışmak, esenliğe destek olan varlıkları güçlendirmek; cinsiyet eşitliğini sağlamak ve bireysel beceriler ve aidiyet hissi gibi sağlığı koruyan bireysel ve toplumsal güçleri geliştirmek.

Sağlık alanındaki eşitsizlikleri azaltmak için yıllık hedefler belirlemek, eylemlerin oluşturulmasına yardımcı olabilir ve bu aynı zamanda sağlığın her seviye de gelişiminin ölçülmesi için temel bir yöntemdir.

Sosyal eşitsizlikler üzerinde çalışmak sağlık ve esenliğe önemli ölçüde katkı sunar. Sebepler karmaşıktır ve yaşam şekillerinin derinlerine yerleşmiş olup dezavantajlılığı ve zarar görbilirliği artırmaktadır. Sağlık 2020, hem ülkeler içerisinde hem de Bölge'nin tümünde kötü sağlık seviyelerinin azaltılması için artan endişeleri vurgulamaktadır.

DSÖ Avrupa Bölgesi'nde doğumda en düşük ve en yüksek yaşam süresi beklentisi arasında 16 yıl fark bulunmaktadır ve bu fark erkek ve kadınlar arasında da değişiklikler göstermektedir; buna ilave olarak gebelikte anne ölümleri Bölge'deki bazı ülkelerde diğerlerine kıyasla 43 kat daha fazladır. Bu son derece yüksek eşitsizlikler aynı zamanda tütün ve alkol kullanımı, beslenme ve fiziksel aktivite ve davranış bozuklukları gibi sağlık ile ilişkili davranışlarla da bağlantılıdır ve insanların yaşamlarındaki stres ve dezavantajlılığı yansıtmaktadır.

Sağlığın sosyal ve çevresel belirleyicileri üzerinde çalışmak çok sayıda eşitsizliği etkin olarak giderebilir. Araştırmalar, etkin müdahaleler için sektörel sınırları aşan ve entegre programların kullanılabilmesini sağlayan bir politik ortama ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Örneğin, çocukların esenliği ve erken yaşta gelişim için kullanılan bütünleşmiş yaklaşımların hem sağlık hem de eğitim alanında daha iyi ve daha adil sonuçlar ortaya çıkardığı kanıtlarla açık bir şekilde ortaya konmaktadır. Sağlığın belirleyicilerini dikkate alan kentsel gelişim hayati öneme sahiptir; belediye başkanları ve yerel yönetimler sağlık ve esenliğin geliştirilmesi için daha önceden hiç olmadığı kadar önemli bir role sahiptir.

Katılımcılık, hesap verilebilirlik ve sürdürülebilir fonlama mekanizmaları bu tür yerel programların etkilerini artırmaktadır.

Liderliğin ve sağlık için katılımcı yönetişimin iyileştirilmesi

Sağlık bakanlarının ve halk sağlığı kurumlarının liderliği, Avrupa Bölgesindeki hastalıklar için hayati önemini sürdürecektir. Bunun güçlendirilmesi gerekmektedir. Sağlık sektörü aşağıdakilerden sorumludur; ulusal ve yerel sağlık stratejilerinin geliştirilmesi; sağlığın iyileştirilmesi için sağlık hedeflerinin ve amaçlarının oluşturulması; diğer sektörlerin politikalarının sağlığı nasıl etkilediğinin değerlendirilmesi; yüksek kaliteli ve etkin sağlık bakım hizmetlerinin sunulması; temel halk sağlığı fonksiyonlarının sağlanması. Aynı zamanda sağlık politikalarının diğer sektör ve paydaşları nasıl etkilediğini dikkate alması gerekmektedir.

EĞİTİM VE SAĞLIK BİR ARADA

Çok sayıda veri, eğitim ve sağlığın birbiriyle ilişkili olduğunu göstermektedir. Veriler, tamamlanan okul yılının iyi sağlıkla en yüksek korelasyona sahip olduğunu göstermektedir.

2003 İnsani Kalkınma Raporu'na göre (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı): "Eğitim, sağlık, beslenme, su ve hijyense birbiriyle tamamlamaktadır ve herhangi birisine yapılan yatırım diğerlerini üzerinde de pozitif etkilere sahiptir."

TÜM POLİTİKALARDA SAĞLIK

Tüm politikalarda sağlık, sağlık ve esenliğin yönetişimini bir öncelik haline getirmek için tasarlanmıştır. Her iki yönde işleve sahiptir ve tüm sektörlerin sağlık alanında kendi sorumluluklarını anlamasına ve gerçekleştirmesine ve ayrıca sağlığın diğer sektörleri nasıl etkilediğini bilmelerine destek olmaktadır.

YÖNETİMİN TÜM SEVİYELERİ YAKLAŞIMI

Yönetimin tüm seviyeleri yaklaşımı çok katmanda yürütülen kamu çalışmalarıdır (yerelden genele) ve hükümetler dışında da grupları daha fazla içermeye başlamıştır. Bu yaklaşım için güven tesis etmek, ortak etik kurallara sahip olmak, birleştirici bir kültür ve yeni beceriler oluşturmak gereklidir. Genel sosyal hedefler çevresinde oluşturulmuş daha iyi koordinasyon ve bütünleşmeye ihtiyaç vardır. Federal sistemlere sahip ülkelerde veya bölgesel ve yerel seviyelerin birbirinden bağımsız olduğu durumlarda devletin çeşitli seviyelerdeki kurumları arasında kapsamlı müzakereler yönetimin tüm seviyeleri yaklaşımını daha güçlü kılabilir. Hesap verilebilirlik her seviye ve tüm sistemler için gereklidir.

Sağlık bakanlıkları ve sağlık kurumları, sağlık alanında gittikçe artan bir şekilde sektörler arası yaklaşımların oluşturulmasına yönelik çalışmalar yapmaktadır ve sağlığın aracısı ve savunucusu rollerini pekiştirmektedir. Buna her sektörde, yönetimlerin ve toplumun tamamında iyi sağlığın ekonomik, sosyal ve politik faydaları ile kötü sağlığın sebep olduğu eşitsizliklerin ve istenmeyen sonuçlarının belirtilmesi dahildir. Bu tür bir liderlik rolünün üstlenilmesi için diplomasi, kanıtlar, tartışmalar ve ikna yöntemleri gerekir. Sağlığın geliştirilmesi diğer sektörlerin hedeflerine de katkı sunabileceğinden sağlık sektörünün diğer sektörlerle ortaklık rolü de mevcuttur. Birleşmiş Milletlerin, Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Önlenmesi ve Kontrolü ile İlişkili Üst Düzey Toplantıları'nda ve Dünya Sağlık Asamblesi'nde yer alan tüm ülkeler, işbirliğine dayanan yaklaşımları kabul etmiştir; buna yönetimin tümü ve toplumun tümü yaklaşımları adı verilmiştir.

Her seviyedeki yönetimler, uyum ve sektörler arası problem çözümünü destekleyen resmi yapı ve süreçler oluşturmayı hedeflemektedir. Bu sayede koordinasyon güçlenebilir ve sektörler arasındaki güç dengesizlikleri ile mücadele edilebilir. Tüm sektörlerde sağlık politikalarının kullanılmaya başlamasının stratejik faydaları gittikçe artan bir şekilde kabul edilmeye başlamıştır. Bu yaklaşım sağlığı politik gündem içerisinde üst sıralara taşımayı, sağlık ve sağlığın belirleyicileri alanında politik diyalogun geliştirilmesini ve sağlık alanında elde edilen sonuçlarda hesap verilebilirliğin oluşturulmasını sağlamayı desteklemektedir. Sağlık etki değerlendirmesi ve ekonomik değerlendirme, politikaların potansiyel etkilerini değerlendirmede kullanılabilecek güçlü araçlardır, bu araçlar aynı zamanda politikaların eşitliği nasıl etkilediğini ölçmek için de kullanılabilir. Sağlık üzerindeki etkilerin değerlendirilmesi için nicel ve nitel sağlık verileri toplanıp doğrulanabilir. OECD gibi başka kurumlarda yürütülenlere benzer, esenlik alanında gerçekleştirilecek araştırmalar da bu konuda destek sağlayabilir.

Hükümetler geniş paydaş kitlelerinin daha fazla katılımına imkan sunacak yapı ve süreçleri oluşturmaya imkan sağlamaktadır. Bu özellikle sivil toplumu oluşturan vatandaşlar, sivil toplum örgütleri ve diğer gruplar (örneğin göçmenler) için

önemlidir. Aktif ve kendisini adanmış gruplar, yönetimin tüm katmanlarında sağlığı geliştirmek için gittikçe daha fazla bir araya gelmektedir. Küresel ve yerel seviyelerde bu konuda ki örneklerden bazıları şunlardır: Sağlığın müzakere edildiği Birleşmiş Milletler zirveleri; Parlamentolararası Birlik; DSÖ Sağlıklı Şehirler ve Topluluklar hareketi; Yoksulluk ile mücadelede konusundaki küresel hareketler; AIDS gibi belirli hastalıklara karşı mücadeleler; Sağlık hedeflerinin belirlenmesi için oluşturulan ulusal girişimler; AB gibi kurumların bölgesel sağlık stratejileri. Bu gibi örnekler sağlığın ve sağlık gündeminin geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Tüm toplumu kapsayan etkin liderlik daha iyi sağlık sonuçları yaratabilir. Araştırmalar sorumlu yönetim, yeni liderlik türleri ve katılım alanları arasında güçlü bağlar olduğunu göstermektedir. 21. yüzyılda çok sayıda kişi, sektör ve kurum sağlık alanında liderlik üstlenebilir. Bu çeşitli şekillerde karşımıza çıkabilir ve özellikle de çıkar çatışmalarının yönetilmesinde yaratıcılık ve yeni beceriler gerektirir. Üye ülkelerle birlikte DSÖ'nün, bu gibi bir liderlik yürütmek ve sağlık bakanlıklarını hedeflerine ulaşmada desteklemek konusunda özel bir sorumluluğu bulunmaktadır.

İnsanların, vatandaşların, tüketicilerin ve hastaların daha güçlü hale getirilmesi, sağlık sonuçlarının, sağlık sistemi performansının ve hasta memnuniyetinin elde edilmesinde kritik bir öneme sahiptir. Hastalara hizmet sunan kurum ve insanların, gençlik örgütlerinin ve yaşlı insanların da bir parçası olduğu sivil toplumun sesi, sağlığa zarar veren ortamlara, yaşam tarzlarına veya ürünlere ve aynı zamanda sağlık hizmetlerinin kalite ve sunumundaki eşitsizliklere dikkat çekmek için hayati öneme sahiptir.

Sağlık alanındaki ortak politik öncelikler konusunda çalışmak

Sağlık 2020 politikası, politik eylem için dört öncelik alanına dayanmaktadır:

TOPLUMUN TÜM SEVİYELERİ YAKLAŞIMI

Toplumsal tüm seviyeleri yaklaşımı kurumların ötesine geçmektedir: Obezite ve küresel gıda sisteminde de ortaya konduğu gibi yerel ve küresel kültür ve medya, kırsal ve kentsel topluluklar ve eğitim sistemi, ulaştırma sektörü, çevre ve hatta kentsel tasarım alanları dahil olmak üzere tüm ilgili politika alanlarını etkilemekte ve harekete geçirmektedir.

Toplumsal tüm seviyeleri yaklaşımı kamu düzenini tamamlayacak işbirliğine dayanan bir yönetim şeklidir. Çok sayıda aktör arasında normatif değerler ve güven tesisi ile koordinasyonu vurgulamaktadır. Özel sektör, sivil toplum, topluluklar ve bireylerin dahil edilmesi ile toplumun tüm seviyeleri yaklaşımı insanların sağlık, güvenlik ve esenlik ile ilişkili tehlikeler karşısındaki dayanıklılığını artırabilir.

SİVİL TOPLUMUN KATKISI

Sivil toplum değişimlerin hazırlanması, tanıtılması ve sunulmasında ana aktörlerden birisidir. DSÖ Avrupa Bölgesi, daha yüksek risk altında bulunan en önemli toplumsal gruplar (örnek; HIV ile yaşayan insanlar) ve hizmet sunan ve hizmetleri destekleyen sivil toplum kuruluşları dahil olmak üzere sivil toplum ile yenilikçi ortaklıkların oluşturulmasında en önde yer almıştır. HIV ile yaşayan insan sayısı artıkça çok sayıda Avrupa ağı ve organizasyonu ortaya çıkmıştır.

• Tüm yaşam süreci yaklaşımıyla sağlığa yatırım yapmak ve insanların daha güçlü kılmak;

• Bölgenin bulaşıcı ve bulaşıcı olmayan hastalıklarıyla ilişkili en büyük sağlık sorunlarını gidermek;

• İnsan merkezli sağlık sistemlerini, halk sağlığı kapasitesini, acil durumlara hazırlığı, izleme ve cevap verme kapasitesini güçlendirmek;

• Güçlü toplumlar ve çevreler oluşturmak.

Tutarlılık ve uyum için dört öncelik alanı “DSÖ’nün öncelik belirleme kategori ve programlarına” uygun olarak hazırlanmıştır. Bu kategorilere üst seviyede Üye Devletler karar vermiştir ve Avrupa Bölgesi’nin özel ihtiyaç ve deneyimlerini karşılamak üzere düzenlenmiştir.

Aynı zamanda bölgesel ve küresel seviyelerde ilgili DSÖ stratejileri ve eylem planları dikkate alınarak hazırlanmıştır. 24. Dört öncelik alanı birbiri ile ilişkilidir, bağımsızdır ve birbirini desteklemektedir. Örneğin yaşamın tamamını hedefleyen eylemler ve insanların daha etkin hale getirilmesi, güçlenen halk sağlığı kapasitesi gibi, bulaşıcı olmayan hastalık salgınının sınırlandırılmasına yardımcı olacaktır. Bu aynı zamanda bulaşıcı hastalıkların sınırlandırılmasına da yardımcı olacaktır. Hükümetler politikalarını, yatırımlarını ve hizmetlerini birbiriyle bağlayarak ve eşitsizliklerin azaltılmasına odaklanarak daha yüksek sağlık etkileri elde edecektir. DSÖ Avrupa Bölge Ofisi, kanıtlara ve entegre yaklaşım örneklerine dayanan politikaların geliştirilmesi için bir kaynak görevini sürdürecektir. Bölgesel hedefler Sağlık 2020’nin gelişimini izlemeyi destekleyecektir.

Dört öncelikli alanın ele alınması için sağlığı, eşitliği ve esenliği geliştiren bir dizi yönetim yaklaşımının birlikte kullanılmasına ihtiyaç vardır. Akıllı yönetim, değişimleri önceden görür, yenilikleri teşvik eder ve sağlığın geliştirilmesi ve hastalıkların önlenmesine yatırım yapmaya doğru bir yönelime sahiptir. Yönetişim yaklaşımları, kamu düzeni ve mevzuatlar üzerinden yönetim ile sivil toplum kuruluşları, bağımsız ku-

rumlar ve uzmanlar arasında yeni işbirliği yöntemlerini de kapsamaktadır. Politika ve uygulamalara kanıtların uygulanmasına, etik sınırların izlenmesine, şeffaflığın artırılmasına, mahremiyet, risk değerlendirmesi ve sağlık etki değerlendirmesi gibi alanlarda hesap verilebilirliğin artırılmasına olan ihtiyaç artmaktadır.

Sağlık 2020, üye ülkelerin devletlerin farklı seviyelerden başlangıç yaptığını ve farklı ortam ve kapasitelere sahip olduğunu kabul etmektedir. Çok sayıda sağlık politikası kararı kesin ve mükemmel olmayan bilgilere dayanılarak alınmak zorundadır ve değişen sağlık sisteminin sistem üzerindeki geniş etkileri tam olarak öngörülememektedir. Obezite, ölüm ve nörojeneratif hastalıklarla ilişkili karmaşık sorunları çözmek son derece zordur. Sosyal pazarlama, davranış ekonomileri ve nörobilimler dahil olmak üzere sosyal, davranışsal ve politik bilimlerden elde edilen bilgilerin kullanılması gittikçe daha önemli hale gelmektedir. Araştırmalar, öğrenim ve adaptasyonun desteklenmesi için yerel seviyede ve topluluklar üzerindeki daha küçük fakat kapsamlı müdahalelerin değerini göstermektedir. Avrupa Bölgesi'nde işbirliği uzmanlığın geliştirilmesini hızlandırabilmektedir: her ülke ve her sektör öğrenebilir ve katkı sunabilir.

Öncelik alanı 1: yaşamın tamamını kapsayan bir yaklaşımla sağlığa yatırım ve insanların daha güçlü kılınması

Tüm yaşam boyunca iyi sağlığın desteklenmesi sağlıklı ömür süresinin artmasına ve uzun yaşam sonuçlarının doğmasına neden olmaktadır ve her ikisi de önemli ekonomik, sosyal ve bireysel faydalar sunabilir. Ülkelerde meydana gelen demografik dönüşüm, önceliği sağlığın geliştirilmesi ve hastalıkların önlenmesine veren yeni yaklaşımlarla yaşamın tamamına yönelik etkin bir strateji gerektirmektedir. Sağlığın ve sağlık alanında eşitliğin iyileştirilmesi, hamilelik ve ilk çocukluk döneminde başlar. Sağlıklı çocuklar daha iyi öğrenir, sağlıklı erişkinler daha üretkendir ve sağlıklı yaşlı insanlar topluma aktif olarak katkıda bulunabilir. Sağlıklı ve aktif yaşlanma, politik bir öncelik ve önemli bir araştırma önceliğidir.

SAĞLIK 2020 TEMEL HEDEFLERİ

Sağlık 2020 Bölge'de sağlık alanında ölçülebilir bir etki oluşturmaya hedeflemektedir. Üye Devletler aşağıdaki bölgesel hedefleri kabul etmiştir.

- 1. 2020 yılına kadar Avrupa Bölgesindeki erken ölümlerin azaltılması.*
- 2. Avrupa Bölgesindeki ömür beklentisinin artırılması.*
- 3. Avrupa Bölgesinde sağlık alanındaki eşitsizliklerin azaltılması.*
- 4. Avrupa Bölgesindeki insanların esenliğinin artırılması.*

- 5. Evrensel kapsamın ve ulaşılabilir en yüksek sağlık seviyesine ulaşmanın sağlanması.*

- 6. Üye Devletlerde sağlıkla ilişkili ulusal hedef ve amaçların oluşturulması.*

Sağlık ile ilişkili ulusal hedef ve amaçları destekleyebilecek bir dizi isteğe bağlı göstergeler, Üye Devletler tarafından kabul edilmiştir.

**SAĞLIK BİLGİ
SİSTEMLERİ
SAĞLIK 2020
SÜRECİNİ
DESTEKLEYEBİLİR**

DSÖ Avrupa Bölgesi Üye Devletleri için sağlık bilgi sistemleri ve hizmetlerinin geliştirilmesi gerekmektedir. DSÖ Avrupa Bölgesi, Üye Devletlerin değerlendirme ve teknik gelişmelerine yardımcı olmak için çalışmaktadır ve Üye Devletlere aşağıdaki yollarla sağlık bilgileri sunmaktadır:

• *Uluslararası ortaklarla birlikte standartlaşma, uluslararası kıyaslanabilirlik ve sağlık verilerinin kalitesi üzerinde çalışmaktadır;*

• *Sağlık bilgileri ve kanıtları hakkında çalışan sağlık kurumlarından oluşan ağlarla işbirliği yapmaktadır;*

• *Sağlık verilerine ve araştırmalardan gelen kanıtlara kolay erişim sunmakta, bu alanlardaki verileri toplamakta ve dağıtmaktadır.*

İnsanların işin içerisine dahil edilmesi ve güçlendirilmesi prensiplerine dayanan, sağlığın iyileştirilmesine yönelik programlar gerçek faydalar sunar. Bunlar arasında aşağıdakiler mevcuttur: Sağlık için daha iyi koşullar oluşturmak, sağlık okur yazarlığını iyileştirmek, bağımsız yaşamı desteklemek, daha sağlıklı seçimi daha kolay seçim haline getirmek. Bunlardan öte, hamilelikleri güvenli bir hale getirmek; İnsanların yaşama sağlıklı bir başlangıç yapmalarını sağlamak; Güvenliği ve esenliği iyileştirmek ve çocukluk ve gençlik döneminde koruma sağlamak; Sağlıklı işyerlerinin oluşmasını desteklemek; Sağlıklı yaşlanmayı desteklemek. Tüm yaşam boyunca sağlıklı gıda ve beslenmenin geliştirilmesi, Avrupa'da yayılmaya başlayan obezite salgınına dikkate alındığında, bir öncelik haline gelmiştir.

Güçlü kanıtlar, maliyet etkin politik yöntemlerin direkt olarak toplum sağlığı ve esenliğini iyileştirebileceğini göstermektedir. Sağlığın geliştirilmesine yönelik programlardan ve ana hastalık grupları için oluşturulan ulusal sağlık stratejilerinden (örnek; kalp ve damar hastalıkları ve diyabet) elde edilen pratik deneyimler ve kanıtlar, tüm Avrupa Bölgesi'nde artmıştır. Elde edilen veriler, kontrolün arttığı ve insanların güçlendirildiği hissini yaratacak şekilde Hükümetlerin liderliğini, destekleyici çevreleri ve yaklaşımları bir araya getirmenin başarıyı da beraberinde getireceğini göstermektedir. Sosyal davranışlar üzerindeki araştırmaların desteklenmesi bu tür gelişmelerle ilişkili kanıtları artıracaktır.

Ruh sağlığı programlarını desteklemek önemlidir. Avrupa Bölgesi'ndeki her dört kişiden birisi hayatları boyunca bir ruh sağlığı sorunu yaşamaktadır. Bu konuda önemli bir sorun depresyonu önceden teşhis etmek ve toplum tabanlı müdahale programlarını başlatarak intiharı önlemektir. Araştırmalar, sosyal marjinalleşme, işsizlik, evsizlik, alkol ve diğer madde kullanımı problemleri ile ruh sağlığı sorunları arasındaki zarar verici ilişkinin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Çevrimiçi sanal dünyalarla ilişkili yeni bağımlılık türleri de dikkate alınmalıdır.

Hem genç hem de yaşlı insanlar için sağlıklı yaşama stratejik olarak odaklanma özellikle önemlidir. Çok sayıda paydaş, ne-

siller arası aktiviteler de dahil olmak üzere sağığı destekleyen programlara katkı sunabilir. Gençler için bu, akran eğitimi, gençlik organizasyonlarına katılım ve okul tabanlı sağık okur yazarlığı programları olabilir. Ruh ve üreme sağığı alanlarındaki çalışmaları entegre etmek özellikle önemlidir. Yaşlı insanlar için aktif ve sağıklı yaşlanma girişimleri sağık ve yaşam kalitesine yardımcı olabilir.

Öncelik alanı 2: Avrupa'nın en önemli sağık sorunlarına müdahale; Bulaşıcı olmayan ve bulaşıcı olan hastalıklar

Sağık 2020, Bölge içerisindeki en önemli sağık problemlerine müdahale etmek için bir dizi etkin entegre strateji ve müdahaleye odaklanmaktadır. Bu sorunlar hem bulaşıcı hem de bulaşıcı olmayan hastalıklarla ilişkilidir. İki tür hastalık da hedefe yönelik halk sağığı eylemleri ve sağık bakım sistemi müdahalelerini gerektirir. Bu müdahalelerin etkinliği eşitlik, sağığın sosyal belirleyicileri, insanların güçlendirilmesi ve destekleyici çevrelere bağlıdır.

Bölge içerisinde bulaşıcı olmayan hastalıklardan kaynaklanan sorunlara başarılı bir şekilde müdahale etmek için birden çok yaklaşımın bir arada kullanılması gerekir. Sağık 2020, diğer bölgesel ve küresel stratejilerde karar verilen toplumun ve yönetimin tümünü kapsayan yaklaşımların bir arada kullanılarak uygulanmasını desteklemektedir; Çünkü kişisel davranışları etkileyecek eylemlerin sınırlı bir etkisinin olduğu gittikçe daha fazla kabul görmektedir. Bulaşıcı olmayan hastalıklar ülkeler arasında ve ülkeler içerisinde eşit olmayan bir şekilde dağılmıştır ve sağığın sosyal ve çevresel belirleyicileri üzerindeki eylemlerle yakından ilişkilidir.

Sağık 2020, bulaşıcı olmayan hastalıklarla ilişkili küresel ve bölgesel direktiflerin uygulanmasına yönelik çabaların artmasını desteklemektedir. Bölge için öncelikli eylem alanları arasında aşağıdakiler mevcuttur: Mevcut deklarasyonlar ve stratejiler. Bunlar arasında şunlar bulunmaktadır: Birleşmiş Milletler'in bulaşıcı olmayan hastalıklar konusundaki 2011 politik deklarasyonu; DSÖ Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi; Diyet, Fiziksel Aktivite ve Beslenme Konusu'nda Küresel Strateji; Alkolün

HALK SAĞLIĞI

DSÖ Avrupa Bölgesi halk sağığı için Acheson'un tanımını kullanmaktadır: "Toplumun organize çabalarıyla hastalıkların önlenmesi, yaşamın uzatılması ve sağığın geliştirilmesi konusundaki bilim ve yöntemdir." Bu kamu kurumları ve ortak eylemler yoluyla gerçekleştirilebilir.

Sağık durum analizi, sağığın izlenmesi, sağığın geliştirilmesi, önleyici hizmetler, bulaşıcı hastalıkların kontrolü, çevresel koruma ve hıfzıssıhha, felaketlere ve sağıkla ilişkili acil durumlara hazır olma ve cevap verme, meslek sağığı ve başka alanlardaki geleneksel hizmetleri kapsamaktadır. Daha yeni yaklaşımlar arasında sağığın sosyal belirleyicileri, sağık ile ilişkili sosyal gradyan ve sağık yönetişi yeri almaktadır.

**SAĞLIK
YÖNETİŞİMİ
GENELLİKLE
BİRÇOK
STRATEJİNİN
BİR ARADA
KULLANILMASINI
GEREKTİRİR**

*Sağlıklı Yaşam Tarzları
ve Bulaşıcı Olmayan
Hastalıkların Kontrolü
Hakkında Moskova
Deklarasyonu (2011):
"Bizler, bulaşıcı
olmayan hastalıklarla
mücadele için bir
paradigma değişimine
olan ihtiyacı görüyoruz,
çünkü bulaşıcı olmayan
hastalıklar sadece
biyomedikal faktörlerden
kaynaklanmamakta,
önemli ölçüde
davranışsal, çevresel,
sosyal ve ekonomik
faktörlerden de
etkilenmektedir."*

*Tütün kullanımını
azaltmak için kanıtlara
dayalı ve maliyet etkin
stratejiler tanımlanmıştır
ve Tütün Kontrolü
Hakkında DSÖ Çerçeve
Konvansiyonu'nda ve
Konvansiyonu devletler
seviyesinde destekleyen
altı MPOWER
stratejisi kapsamında
yer almaktadır:*

zararlı kullanımı konusundaki küresel strateji ve alkolün zararlı kullanımını azaltmak için bölgesel eylem planı; 2012-2016 Bulaşıcı Olmayan Hastalıkların Önlenmesi ve Kontrolü için Avrupa Stratejisi'nin uygulanmasına yönelik eylem planı; DSÖ Avrupa Ruh Sağlığı Eylem Planı. Sağlığın geliştirilmesi; Sağlığın Geliştirilmesine Yönelik Ottawa Sözleşmesi'nde de belirtildiği gibi bu eklerasyon ve stratejilerin merkezinde sağlığın geliştirilmesi bulunmaktadır. Tümü, bulaşıcı olmayan hastalıklarla ilişkili temel sorunlara yönelik hedef ve amaçlarla ilgili ulusal stratejilerin hükümetler tarafından sektörler arasında geliştirmesini desteklemektedir.

Sağlık 2020, bulaşıcı hastalıklarla mücadele için atılan güçlü adımların devam etmesini desteklemektedir. Hiçbir devlet rahatlamamalıdır ve her bir ülke en yüksek standartları sürdürmek için çalışmaya devam etmelidir. Avrupa Bölgesi'ndeki öncelikli eylem alanları aşağıdaki gibidir; Bilgi ve izleme yeteneklerini geliştirmek: Uluslararası Sağlık Mevzuatları'nın uygulanması, bilgi alışverişinin iyileştirilmesi ve uygun olduğu durumlarda ortak izleme ve yeni çıkan bulaşıcı hastalıklar, ilaçlara dayanıklı organizmalar, su ve gıda ile taşınan enfeksiyonlar dahil olmak üzere hayvanlardan insanlara bulaşabilen hastalıkları daha iyi kontrol etmek için hastalık kontrolü çalışmalarının halk sağlığı, veterinerlik, gıda ve tarım yetkilileri üzerinden uygulanmasını sağlamak.

Ciddi viral ve bakteriyel tehlikelere müdahale: Bölgesel politikaların ve eylem planlarının uygulanması; anti mikrobik dirençle mücadele; ilaçlara dayanıklı organizma ve enfeksiyonların ortaya çıkışı ve yayılımıyla mücadele için antibiyotiklerin ihtiyatlı kullanımı ve enfeksiyon kontrolü; su ve gıda gibi temel gereksinimlerin güvenilir olmasını sağlamak; aşı ile önlenabilir hastalıkların engellenmesi için tavsiye edilen aşı kapsamına ulaşmak ve sürdürmek; polyo, kızamık, rubella ve sıtma için oluşturulmuş olan ulusal ve küresel imha ve eradikasyon (yok etme) hedeflerine ulaşma; hassas gruplar dahil toplumun tamamının sağlık bakım hizmetlerine erişimi sağlayarak ve kanıt temelli bilgiye dayalı müdahaleler kullanarak Tüberküloz, AIDS ve Enflüanza gibi önemli hastalıkları tamamen kontrol altına almak.

Öncelik alanı 3: İnsan merkezli sağlık sistemlerini, halk sağlığı kapasitesini, acil durumlara hazırlığı, gözetim ve cevap verme kapasitesini güçlendirmek.

Yüksek kaliteli bakım hizmetleri ve daha iyi sağlık sonuçlarının elde edilmesi için sağlık sistemlerinin finansal olarak yeterli, amaca uygun, insan merkezli ve kanıtlarla bilgilendiriliyor olması gerekir. Tüm ülkeler değişen hastalıklara ve demografiye adapte olmak durumundadır, yaşlanma ile ilişkili ruh sağlığı sorunları, kronik hastalıklar ve durumlar özellikle önemlidir. Bunun için sağlık bakım hizmetlerini değiştirmek ve hastalıkların önlenmesine öncelik vermek, kalitenin sürekli iyileştirilmesini sağlamak ve hizmet sunumunu entegre etmek, bakım hizmetlerinin sürekliliğini sağlamak, hastaların kendi kendine bakım hizmetlerini almasını sağlamak ve bakım hizmetlerinin güvenliği ve maliyet etkinliğini dikkate alarak evlere en yakın şekilde konumlandırmak gerekmektedir. Kişiselleştirilmiş ilaçların potansiyelinin de araştırılması gerekmektedir.

Sağlık 2020, DSÖ ve Üye Devletlerin genel sağlık hizmetleri kapsamı konusundaki taahhüdünü yeniden göstermektedir, buna yüksek kaliteli ve ekonomik sağlık bakım hizmetleri ve ilaçlara erişim dahildir. Birçok ülke genel sağlık hizmetleri kapsamına erişmiştir, fakat Bölge'deki felaketlere yol açan ve yoksullaştırıcı ödemelerin ortadan kaldırılması için yapılması gereken daha çok şey vardır. Arza dayalı maliyet artışlarını sınırlandırmak ve harcamalarda israfı ortadan kaldırmak ve aynı zamanda makul seviyelerde finansal koruma sağlamak için ekonomik döngülerin uzun dönemli sürdürülebilirliği ve dayanıklılığını sağlamak önemlidir. Sağlık sisteminin şeffaflığı ve hesap verilebilirlik için sağlık teknolojileri değerlendirmesi ve kalite güvencesi mekanizmaları özellikle önemlidir ve hasta güvenliği kültürünün bir parçasıdır.

Sağlık 2020, 21. yüzyıldaki sağlık sistemlerinde bir dönüm noktası olan temel sağlık hizmetleri yaklaşımına bağlılığını sürdürmektedir. Temel sağlık hizmetleri, ortaklıkların gelişebilmesi için mevcut ortamı güçlendirerek ve insanların tedavilerine yeni yollarla katılmalarını ve kendi sağlıklarına daha

1. Tütün kullanımının ve önleyici çalışmaların etkinliğinin izlenmesi;

2. İnsanların sigara dumanından korunması;

3. Sigara kullanımının azaltılmasına yardımcı olunması;

4. Tütünün zararları hakkında uyarıların yapılması;

5. Tütün reklamlarının, tanıtımların ve sponsorlukların kısıtlanması;

6. Tütün üzerindeki vergilerin artırılması. Tütünün kontrolü ile ilişkili müdahalelere yapılan fon harcamaları sağlığın iyileştirilmesi için çocuklarda aşılardan sonra gelen en etkin yöntemdir.

Benzeri kanıtlara dayalı stratejilerin, obezite gibi diğer sistemik sağlık riskleri için de oluşturulması gerekmektedir. Alkol konusunda ise Üye Devletler bir küresel ve bir de bölgesel politikayı kabul etmiştir.

BULAŞICI OLMAYAN HASTALIKLARIN GETİRDİĞİ YÜK

Avrupa Bölgesi tüm dünyada bulaşıcı olmayan hastalıklardan kaynaklanan en ağır yüke sahiptir. İki hastalık grubu olan kalp ve damar hastalıkları ile kanser, bölgede neredeyse ölümlerin 3/4'ünü oluşturmaktadır.

Üç hastalık grubu olan kalp ve damar hastalıkları, kanser ve ruhsal hastalıklar hastalıkların yarısından fazlasını oluşturmaktadır (Engellilik düzeltilmiş yaşam yılı (DALY) üzerinden hesaplanmıştır). Erken ölümlerin büyük çoğunluğu önlenebilirdir: Tahminler kalp hastalıkları, felç ve tip 2 diyabetin en az % 80'inin ve ayrıca kanser vakalarının en az 1/3'ünün önlenebilir olduğunu ortaya sunulmaktadır. Ayrıca bulaşıcı olmayan hastalıklarda sağlık için ülkeler içerisinde ve ülkeler arasında elde edilebilecek başarı potansiyeli halen daha çok büyüktür.

RUH HASTALIKLARININ GETİRDİĞİ YÜK

Ruh hastalıkları, Avrupa Bölgesi'nde hastalık yükü içerisinde % 19'luk oranıyla ikinci sıradadır (DALY ile hesaplanmıştır) ve engellilik açısından en önemli sebeptir. Yaşlanan nüfus demans vakalarının artışı da beraberinde getirmektedir. Genel ruh hastalıkları (depresyon ve anksiyete) toplumda her sene her dört kişiden birisini etkilemektedir. Buna karşın ruh hastalıklarına sahip insanların % 50'si herhangi bir tedavi hizmeti almamaktadır. Ayrımcılık görme ve toplum içerisinde damgalanma insanların yardım talep etmesini engelleyen en önemli sebepler arasındadır.

iyi bakmaları için teşvik ederek günümüzün ihtiyaçlarına cevap verebilir. İletişim teknolojileri, dijital kayıtlar, uzaktan tıp hizmetleri ile e-sağlık ve sosyal medya gibi 21. yüzyıl araçlarını ve yeniliklerini tam olarak kullanarak daha iyi ve daha maliyet etkin bakım hizmetlerine katkıda bulunabilir.

Hastaları bir kaynak ve iş ortakları olarak görmek ve hastaların elde ettikleri sonuçlar konusunda hesap verebilir olmak önemli prensiplerdir. Daha iyi sağlık sonuçları elde etmek halk sağlığı fonksiyonları ve kapasitenin önemli ölçüde artırılmasını gerektirir. Halk sağlığı kapasite ve kaynakları Bölge içerisinde çeşitlilik gösterse de, halk sağlığı ile ilişkili kurumsal düzenlemeler ve kapasitenin artırılması ve sağlığın korunması, sağlığın iyileştirilmesi ve hastalıkların önlenmesi için yatırımlara öncelik vermek maliyet verimliliği açısından önemli avantajlar sunmaktadır. Halk sağlığı kanun ve yönetmeliklerini, halk sağlığı fonksiyonlarını modernize etmek ve güçlendirmek üzere incelemek ve adapte etmek de bu alanda yardımcı olabilir. Küresel sağlık ve sağlık sorunları üzerinde hem sınırlar ötesi işbirliğinin hem de halk sağlığı sorumluluklarını merkezi olmayan bir yapıya getirmiş ülkeler içerisindeki işbirliğinin önemi gittikçe artmaktadır.

Halk sağlığının canlandırılması ve hizmet sunumunun dönüştürülmesi için sağlık profesyonellerinin eğitimlerinde reform gerekmektedir. 21. yüzyıl sağlık sisteminin merkezinde daha esnek, daha fazla beceriye sahip ve takım çalışmasına yatkın bir iş gücü olacaktır.

Buna aşağıdakiler dahildir: bakım hizmetlerinin ekiplerce sunulması; yeni hizmet sunumu yöntemleri (evde bakım ve uzun dönemli bakım hizmetleri dahil); hastaların güçlendirilmesi ve kendi kendine bakım hizmetlerinden yararlanmasını destekleyecek beceriler; daha iyi stratejik planlama, yönetim, sektörler arasında çalışma ve liderlik kapasitesi. Bu, halk sağlığı ve sağlık bakım hizmetleri alanlarındaki profesyonellerin ve aynı zamanda sağlık ve sosyal hizmet çalışanları ve sağlık ile diğer sektörler arasında da yeni yollarla işbirliğinin yapılacağı yeni bir çalışma kültürü anlamına gelmektedir. Küresel sağlık çalışanları krizi, DSÖ Sağlık Personeli Uluslararası İşe Alma Küresel Uygulama Kurallarının işletilmeye başlamasını gerektirmektedir.

Adapte olabilen politikalar, güçlü yapılar ve halk sağlığı krizlerini önceden etkin olarak görebilecek ve mücadele edebilecek ileri görüşlülüğün geliştirilmesi hayati öneme sahiptir.

Politikaların karmaşık gelişmeleri yansıtabilmesi ve bulaşıcı hastalık salgınları gibi beklenmeyen olaylara karşı hızla ve yenilikçi bir şekilde cevap verebilmesi önemlidir. Uluslararası Sağlık Mevzuatı, halk sağlığı krizlerine karşı ülkelerin birden çok tehlikeyi dikkate alan, sektörler arası ve sınırlar arası bir yaklaşım uygulamasını ve acil durumların sağlıkla ilgili yönlerini ve insani felaketleri etkin bir şekilde yönetmeye hazır olmasını şart koşmaktadır.

Öncelik alanı 4: Güçlü / Dirençli topluluklar ve destekleyici çevreler oluşturmak

Direncin oluşturulması, hem bireysel hem de toplumsal seviyelerde sağlık ve esenliğin korunması ve geliştirilmesinde anahtar öneme sahip bir faktördür.

İnsanların sağlıkla ilgili fırsatları, doğdukları, büyüdükları ve yaşlandıkları koşullarla yakından ilişkilidir. Hızla değişen bir ortamın sağlık etkilerinin (özellikle de teknoloji, çalışma, enerji, üretim ve kentleşme ile ilişkili olarak) sistematik olarak değerlendirilmesi esastır ve sağlık alanında pozitif faydalar elde etmek için eylemlerle desteklenmelidir.

Güçlü topluluklar yeni veya zorlu durumlara karşı aktif olarak cevap vermekte, ekonomik, sosyal ve çevresel değişimlere hazırlık yapmakta, kriz ve zorlu durumlarla daha iyi mücadele etmektedir. “DSÖ Sağlıklı Şehirler ve Topluluklar” hareketi bu gibi dayanıklılığın oluşturulması hakkında, özellikle de yerelde insanların dahil edilmesi, sağlık konularına toplumun sahip çıkması ile ilişkili kapsamlı örnekler sunmaktadır.

Sağlığı geliştiren okullar ve iş yerleri gibi belli alanlarla ilişkili diğer ağlar da benzeri deneyimler sunmaktadır.

TEKNOLOJİK VE BİLİMSEL GELİŞMELER

İnsan genomu üzerinde çalışmalar halk sağlığı, politika ve uygulamalar üzerindeki araştırmaları derinden değiştirmektedir ve hastalık ve sağlık ile ilişkili genler hakkında çok sayıda buluşu kolaylaştırmaktadır. Hızlanan Bilimsel gelişmeler ve yeni gen araçları hastalık mekanizmalarının öğrenilmesine katkı sağlamıştır.

Nanoteknolojiler, yapı ve özelliklerin nano ölçeklerde değiştirilmesini kapsamaktadır. Daha çok hedefe yönelik ilaç tedavilerinin ve akıllı ilaçların hazırlanması için kullanılmaktadır. Bu yeni ilaç tedavileri daha şimdiden azalan yan etkilerle sonuçlanmıştır ve geleneksel tedavilerden daha etkindir.

Hastaların ve hasta bakıcıların kronik hastalıklarını veya sağlıklarını daha iyi yönetmek için Kullanabilecekleri kendi kendine yönetim araçları, sağlık uygulama ve cihazları ile ilişkili teknolojiler bakım hizmetlerinin değiştirilmesine ve masrafların azaltılmasına katkıda bulunacaktır.

TÜBERKÜLOZUN NEDEN OLDUĞU YÜK

2010 yılında Avrupa Bölgesi'nde 420.000 yeni ve tekrar eden tüberküloz (TB) vakası olmuştur ve TB'den kaynaklı ölüm 61.000 olarak gerçekleşmiştir.

Tüberküloz vakalarının büyük çoğunluğu (yeni vakaların % 87'si ve ölümlerin % 97'si) Bölge'nin doğusunda ve merkezinde görülmektedir. Genel olarak en düşük tedavi başarısı da bu bölgededir. Bu da TB ilaç direncinin yüksek oluşunu göstermektedir; birden çok ilaca dayanıklı TB, vakaların % 13'ünde ve önceden yapılmış ve tekrarlayan vakaların %42'sinde görülmektedir. Hastalık genellikle kötü sosyoekonomik koşullarla ve diğer belirleyicilerle bağlantılıdır, buna evsizlik de dahildir.

BİR SAĞLIK SİSTEMİ

"Her bir ülkenin kendi politik ve kurumsal çerçevesi içerisinde, sağlık sistemleri sağlığı iyileştirmek ve korumak için kullanılan tüm kamusal ve özel kurumlar, organizasyonlar ve kaynakların birleşimidir. Sağlık sistemleri, hem kişisel hem de toplumsal hizmetleri ve ayrıca diğer sektörlerin sağlığın sosyal, çevresel ve ekonomik belirleyicileri üzerindeki politikalarını ve eylemlerini etkilemek için yapılan etkinliklerini içermektedir."

Tallinn Charter:
Sağlık ve Esenlik için
Sağlık Sistemleri

İnsan sağlığını zararlı veya kirli bir ortamdan kaynaklanan risklere karşı korumak ve sağlığı geliştiren sosyal ve fiziksel ortamların oluşturulmasını sağlamak için çevre ve sağlık sektörleri arasında işbirliği ciddi bir öneme sahiptir. Çevreden kaynaklanan tehlikeler sağlığın ana belirleyicilerinden birisidir ve pek çok sağlık koşulu çevre ile ilişkilidir; buna örnek olarak hava kirliliğine maruz kalmak, iklim değişikliğinin etkisi verilebilir. Bu koşullar aynı zamanda sağlığın sosyal belirleyicileri ile de etkileşim halindedir. Düşük karbon ekonomisinin sağlığa olan faydaları ve çevre politikalarının sağlık üzerindeki olumlu etkileri Rio +20, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı bağlamında ele alınmaktadır. Ülkeler hem gezegenimizin sağlığına hem de insanların sağlığına fayda sağlayacak politikalar geliştirmeye başlamıştır; sektörler arasında işbirliği insan sağlığını zararlı veya kirli bir çevreden kaynaklanan risklerden korumak için hayati öneme sahiptir.

İnsan, çevre ve hayvan sağlığı ile ilişkili disiplinler arası ve sektörler arası işbirliklerini genişletmek halk sağlığının etkinliğini artırmaktadır. Buna aşağıdakiler dahil edilebilir: Çok yönlü çevresel anlaşmaların ve ayrıca Avrupa çevre ve sağlık süreçleriyle ilişkili tavsiyelerin tam olarak uygulanması için çalışmak; Bilimsel bilgi tabanını hızlı bir şekilde geliştirmek; Çeşitli sektörlerdeki, özellikle de hem sağlık hem de çevreyi etkileyen sektörlerdeki, sağlık politikalarının etkilerini değerlendirmek; Çevre ve sağlık ile ilişkili hizmetlerin sürekli gelişimi ve adaptasyonunu sağlamak; Sağlık sektörünün eylemlerinin çevre için daha sorumlu bir yaklaşımla belirlenmesine destek olmak.

Birlikte çalışmak: Ortaklıklar yoluyla değer katmak

Sağlık 2020'nin hedefleri bireysel ve kolektif çabaların ortak bir sonucu ile elde edilebilir. Başarı için, toplumun tüm katmanlarında ve her ülkede insanların ortak bir hedefe sahip olması ve geniş kapsamlı olarak birlikte çalışması gerekir: devletler, hükümetler, hükümet dışı kuruluşlar, sivil toplum, özel sektör, bilim ve akademi, sağlık profesyonelleri, topluluklar ve her bir birey.

Sağlık 2020'nin başarısı için temel anahtar Üye Devletlerin ve DSÖ'nün birlikte yakın bir işbirliği içerisinde çalışması ve diğer paydaşları dahil etmek için çaba göstermesi olacaktır.

DSÖ Avrupa Bölge Ofisi, DSÖ Merkezi ve diğer bölgeler arasında yakın işbirliği merkezde yer alır. Bu, Bağımsız Devletler Topluluğu, Avrupa Ekonomik Topluluğu ve Güney Doğu Avrupa ve AB gibi bölgesel ağlar arasında daha fazla angajman oluşturma ile desteklenecektir.

DSÖ Avrupa Bölge Ofisi kendi tüzüğünden kaynaklanan, Avrupa Bölgesi'ndeki uluslararası sağlık çalışmaları alanındaki yönlendirici ve koordinasyon sağlayıcı makam görevini yerine getirecektir. Çok sayıda ortak ile etkin işbirlikleri oluşturacak ve sürdürecektir ve ülkelere teknik destek sunacaktır.

Geniş çaplı girişimler yapmaya çalışacak, politik tutarlılığı artıracak; paylaşılan politik platformlara destek olacak; sağlık veri setlerini paylaşacak; izleme konusunda güç birleşiminde bulunacak ve yeni türde ağların ve internet tabanlı işbirliklerinin geliştirilmesini destekleyecektir. Ülkeler arasında işbirliği için yeni stratejiler üzerinden Avrupa Bölgesi'nin sonuç getiren ve getirmeyen konulardaki tavsiye ve kanıt kaynağı olarak çalışmaya devam edecektir.

AB ile çalışmak güçlü bir temel oluşturmakta, önemli fırsatlar ve ilave faydalar sunmaktadır. Bölge'nin bir parçası olan 27 AB ülkesi, AB sağlık stratejisine dayanan sağlık alanında bir bütünleşme, bir entegrasyon ve işbirliği sürecine ve ayrıca bu sürecin uygulanması için politik çerçeveler ile yasal ve finansal mekanizmalara sahiptir. Ayrıca AB aday, potansiyel aday ülkeleri ve Avrupa Komşuluk ve Ortaklık Aracı ülkeleri de kanun ve uygulamalarını AB politikalarıyla uyumlulaştırmak için artan bir şekilde çalışmaktadır. Bu, Sağlık 2020'nin uygulanmasına önemli bir katkı sağlayabilir. Daha fazla işbirliği için altı yol haritasına sahip olan Avrupa Komisyonu ve DSÖ'nün ortak bildirisi bu ortaklığın güçlendirilmesi konusunda önemli bir adımdır.

AVRUPA'DA 20 YILDIR ÇEVRE VE SAĞLIK ALANINDA EYLEMLER

1989 yılında, tehlikeli ortamların insan sağlığı üzerindeki etkisi hakkındaki artan kanıtlardan kaynaklanan endişelerle, Avrupa Bölgesi'ndeki ülkelerin tümü DSÖ Avrupa Bölge Ofisi ile birlikte insan sağlığına en yüksek etkisi olan çevresel tehditleri ortadan kaldırmak için ilk çevre ve sağlık sürecini başlatmıştır.

Bu hedefe yönelik ilerlemeler, her beş yılda bir düzenlenen ve DSÖ Avrupa Bölge Ofisi tarafından koordine edilen bir dizi bakanlık konferansı yoluyla sağlanmaktadır. Özel olan bu konferanslar, Avrupa Bölgesi'nde çevre ve sağlık üzerindeki politika ve eylemleri şekillendirmek için farklı sektörleri bir araya getirmektedir.

KÜRESEL SAĞLIK GELİŞMELERİ İLE UYUMLULUK

Sağlık 2020, küresel sağlık gelişmeleri ile ilişkili talep ve girişimlerle tam olarak uyumludur. DSÖ reform sürecinde yer alan daha iyi bir sağlık seviyesine ulaşmak için insanlara yardım etme konusundaki küresel vizyonu içermektedir.

DSÖ ve Avrupa Bölgesi'nde aktif olan uluslararası organizasyonlar arasında mevcut olan işbirliği de güçlendirilmektedir. Bu organizasyonlar arasında Birleşmiş Milletler kuruluşları, OECD, Avrupa Konseyi, kalkınma ajansları ve fonlar ile ana sivil toplum kuruluşları yer almaktadır. Bölge içerisindeki devletler uluslararası organizasyonlara destek vermekte ve faydalanmaktadır. Bu ise Sağlık 2020'nin ve diğer sektör ve organizasyonların ortak hedeflerini desteklemek için değerli bir kaynak anlamına gelmektedir.

Sağlık alanında, Bölge içerisinde yönetimin çeşitli seviyelerinde yeni ve gelişen iş ortaklıklarının birbirine bağlanması önemli bir destek sağlayacaktır. Bölgeler içerisindeki katkılar yenilikçi işbirliği mekanizmaları ile sunulmaktadır, bunlara örnek olarak South-Eastern Europe Health Network (Güney Doğu Avrupa Sağlık Ağı) ve Northern Dimension (Kuzey Boyutu) gibi politikalar; DSÖ Sağlıklı Şehirler Ağı, Ulusal sağlıklı şehirler ağı ve Regions For Health gibi ağlar; Bağımsız Devletler Topluluğu içerisindeki alt bölgesel ağlar ve Bölge'nin tamamındaki okullar, işyerleri, hastaneler ve hapishaneler gibi alanlarda sağlığın geliştirilmesine yönelik DSÖ ağları verilebilir.

Sivil toplum ile birlikte çalışmak Sağlık 2020'nin uygulanması için desteği artıracaktır. Çok sayıda gönüllü ve yardım kuruluşu sağlığı amaçlarının önemli bir parçası olarak tanımlamıştır ve pek çok sağlık hizmeti aileler, toplum ve kendi kendine bakım yöntemleriyle sunulmaya devam etmektedir. Bu kuruluşlar yerelden küresel seviyeye kadar çeşitli alanlarda çalışmaktadır ve hem sağlık hem de sosyal belirleyicileri için gündemleri önemli bir ölçüde şekillendirmiştir. Bu sebeple katkılarının desteklenmesi her seviyedeki uygulama için değerlidir.

Özel sektör ile uygun ve etik bir şekilde ilişkiler kurmanın yollarını aramak. Sağlık alanındaki özel sektöre yönelik tutum ülkeler içerisinde ve ülkeler arasında farklılıklar göstermektedir. Buna karşın özel sektör insanların yaşamlarının her yönüne gittikçe artan bir şekilde müdahil olmaktadır. Bu etki sağlığı hem iyileştirebilir hem de zayıflatabilir. Özel sektör aktörlerinin sağlığa daha güçlü bağlılıklarını elde etmek ve sosyal sorumluluklarını teşvik etmek ve ödüllendirmek önemli hedeflerdir.

Sağlık 2020 – ortak bir amaç ve paylaşılan bir sorumluluk

Sağlık 2020, ülke koşullarına adapte edilebilir ve pratik bir politika çerçevesidir. Birlikte öğrenme ve deneyimlerin paylaşımı, ülkeler arasında deneyimlerin aktarılması için özel bir platform sunmaktadır. Her ülkenin farklı olduğunu kabul etmektedir ve bu ortak hedeflere farklı yollarla ulaşmaya çalışacaktır. Ülkeler bu süreçte farklı seviyelerden giriş yapacak ve farklı yaklaşımlar kullanacak fakat aynı amaç etrafında birleşmiş olarak kalmaya devam edecektir. Bu süreçte politik taahhüt hayati öneme sahiptir ve ülkeler bunu ifade etmek için bölgesel hedefler koymuşlardır.

Birbirine bağımlı bir dünyada, ülkelerin birlikte hareket etmesine olan ihtiyaç hiç olmadığı kadar önemlidir. Bugün karmaşık küresel ve bölgesel güçler insanların sağlığı ve sağlığın belirleyicileri üzerinde etkilidir. Şimdiye kadar hiç olmadığı sayıda insanın daha iyi sağlığa erişme imkanı bulunsa da, izole olmuş hiçbir ülke yeniliğin sunduğu potansiyelden yararlanamaz veya sağlık ve esenlik ile ilişkili sorunları çözemez.

Her bir ülkenin ve Bölge'nin bir bütün olarak gelecekteki refahı, şimdiki ve gelecekteki nesillerin sağlığını iyileştirmek için yeni fırsatları kullanma isteği ve becerisine bağlı olacaktır. Sağlık 2020, daha sağlıklı bir Avrupa Bölgesi için sağlık bakanlıklarını, anahtar öneme sahip paydaşları ortak bir girişimde bir araya getirmesi konusunda desteklemekte ve teşvik etmektedir.

Sağlık 2020 içerisindeki tüm analizlerin ve eylem önerilerinin araştırma ve deneyimlerle desteklenmesini sağlamak için bir dizi araştırma ve incelemeler yaptırılmıştır. Bunlara aşağıdakiler dahildir.

• Kickbusch I, Gleicher D. *Governance for health in the 21st century. Copenhagen, WHO Regional Office for Europe, 2012.*

• *Report on social determinants of health and the health divide in the WHO European Region. Copenhagen, WHO Regional Office for Europe (forthcoming 2013).*

• McDaid D, Sassi F, Merkur S, eds. *Promoting health, preventing disease: the economic case. Maidenhead, Open University Press (forthcoming).*

• McQueen D et al., eds. *Intersectoral governance for health in all policies. Copenhagen, WHO Regional Office for Europe, 2012.*

• Bertollini R, Brassart C, Galanaki C. *Review of the commitments of WHO European Member States and the WHO Regional Office for Europe between 1990 and 2010. Analysis in the light of the Health 2020 strategy. Copenhagen, WHO Regional Office for Europe, 2012.*

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting or typing. There are no margins, text, or other markings on the page.

[illegible]

DSÖ Avrupa Bölge Ofisi

1948'de kurulan Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), en önemli sorumluluğu uluslararası sağlık meseleleri ve toplum sağlığı olan, alanında özelleşmiş bir Birleşmiş Milletler kuruluşudur. DSÖ Avrupa Bölge Ofisi, her biri hizmet ettiği ülkelerin özgün sağlık koşulların uygun kendi programlarını uygulayan, dünya çapındaki altı bölge ofisinden biridir.

Almanya
Andora
Arnavutluk
Avusturya
Azerbaycan
Belarus
Belçika
Birleşik Krallık
Bosna Hersek
Çek Cumhuriyeti
Danimarka
Ermenistan
Eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti
Estonya
Finlandiya
Fransa
Gürcistan
Hırvatistan
Hollanda
İrlanda
İspanya
İsrail
İsveç
İsviçre
İtalya
İzlanda
Karadağ
Kazakistan
Kıbrıs
Kırgızistan
Letonya
Litvanya
Lüksemburg
Macaristan
Malta
Moldova
Monako
Norveç
Özbekistan
Polonya
Portekiz
Romanya
Rusya Federasyonu
San Marino
Sırbistan
Slovakya
Slovenya
Tacikistan
Türkiye
Türkmenistan
Ukrayna
Yunanistan

SAĞLIK 2020

Yönetimler ve toplum arasında
sağlık ve esenliğe yönelik eylemleri
destekleyen Avrupa politika çerçevesi

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği

BUSKİ Acemler Yerleşkesi B Blok Kat:2 16190 Osmangazi – BURSA

Tel: 0224 235 23 99 – Faks: 0224 235 34 70

www.skb.org.tr skb@bursa.bel.tr